

היה מביא פרק שני סוטה

יז.

עין משפט
נר מצוה

ל"א א מ"י פ"ג מהל' סוטה ל"ח סמנ ע"ג: פ"ג: כ ב מ"י ע"ג פ"ד הל"מ סמנ ע"ס:

תורה אור השלם

1. והשיב אתה הבחן ואמר אל האשה אם לא ששב איש אחר ואם לא ששית טמאה תחת אישך דחקי ממי הקרים המאזרים האלה:
2. וכתב את האלה האלה הבחן בספר ויקרא אל מי הקרים: במדבר ה כב
3. וישן אברהם ואמר דנה נא האלתי לדבר אל אדוני ואנכי עפר ואפר: בראשית יח כו
4. אם מדוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני הקשיתי את אברהם: בראשית יח כג
5. וראו כל עמי הארץ כי יש בך נקרא עליו ויקראו ממך: דברים כו י
6. וראו את אלהי ישראל ותחת רגלי פועשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר: שמות כד י
7. ומעלה לך עין אשר עיל ראשם כמראה אבן עפר דמות פסא ועל דמות הכפא דמות פכוראל אבן עקלו ממלוקה: יחזקאל א כו

תוספות שאנין

את המים לברוק אותה וכן דם צפור של מצורע כמשכיר המים להזאה אף כן בפרה עפר משכיר המים. ליה: אלא למעוטי קללות של משנה תורה דאי כתב וכתב את האלות האלה בספר ד"א אפי' דמטנה תורה. יכנה ה' בשפתה ובקדחתה. דאלה איקרו דכתיב והיה בשפתו. ולא תימא דלא דלג להכי איצטריך קרא למעוטינהו אבל לא קאמר למעוטי אותן כל תורת הכניס לפי שלא הוצרך למעט לפי שהוא לשון רבים אך אותן של משנה תורה שתן לשון יחיד איצטריך קרא למעוטינהו. וכתב לה קבילות ואמרה האשה אמן אמן. ור' יהודה כלהו במיעוטי דריש להו וקסתי ד"א אלתן והבא לשמע דלא דרי' ר' יהודה [את] דלא פליגי אד"ר מאיר אלא מוסיף עליו ובפ"ק דמנחות דרי' את תבי ואת כל הלבנה וצ"ל דאת הבא לא דרי' אבל בעלמא דרי' להו: והא שמעי' לר' מאיר דאמר מכלל לאו לא תשמע הן דתניא ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני אוהבן אינו תנאי אם יעברו אם לא יעברו הא לא כפליה מכלל לאו לא תשמע הן. וזכור לשכנה ביניהם שהיו חלק הקב"ה שמו ושכנו ביניהם יו"ד באיש וה"א באשה לא זכו וכתבן שהקב"ה מסלק שמו מביניהם ומצאו אש ואש. והאשה ודיפאי אש של אשה נוח לדלוק וממחרת יצא ליל לפי שאין אוח של שם מפסיקתן אלא מחובר הוא אבל אש של איש אינו מחובר יחד

הארות רבות קצרות הבאות מחמת ברכות. מיהלנדי דהכא דריש ר"מ ה"י דהאלות ובפ"ק דהוריות (דף ה.) אמר ר"מ קהל הקהל לא דריש ומו איכא למימנה דר"י דריש הכא ה"י דריש יאור והתם דריש קהל הקהל לנצויה ומו קשיא דר' יהודה דלרבי יהודה דהכא דריש דריש אלת האלות ובפ"ק דמנחות (דף ה.) אמר ר"מ סבר את ש"ס [וכל הלכות] לנצות [קורטן] אחרים:

אמר רבי תנחום הנקי כתיב. הכא פרש"י דמדברת ה"י טומונה ממת אישך חניקי אבל צסוף פרק שצעות העדות (שצעות דף לו.) פירש הנקי בלא יו"ד כמו חנקי וקאי אקרא דנצתיה ואת כי שטיית דמשמע ה' חנקי ממני המרים האלה ואת כי שטיית והתם אמר כי לית ליה לר"מ מכלל לאו אמה שומע הן במונה צאיסורא אית ליה וסוטה איסורא דאית ביה ממונה הוא ונשאל רבי והא פ"ק דנדרים (דף ה.) אמר בגמרא מאי לנולין ק"מ מולין ליהוי אלא לקרנן מני ממני' לא ר"מ הא ליה ליה מכלל לאו והכי דייק נמי צסוף הפרק (שס יג.) וזריש פרק שני (דף יד.) אע"ג דאיסורא גרידתא הוא והכי רבי דהתם נמי איסורא דאית ביה ממונה הוא שאסר ממנו על ציור: מפני שהתבאר דומה צ"ם. צירושלמי דפ"ק דנצרות מגיד שהתכלת דומה לים והיס דומה לעצמים ועצמים לקיע וקיע לכסא והכסא לספיר וכתבי ואלהה והנה (על) [אלן] הרקיע וגו' (ויקרא יג): אינו בותב וכו' על הנייר אלא על המגילה. מיהלנדי צ"פ המולין (שבת דף ע"ח): דתנן קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבפלין שמע ישראל אמאי לא קמי' פרשת סוטה דשיעור זוטא טפי אורי' דפרשת סוטה לא שכיח כפרשת תפילין ואלמרינן התם (דף ע"ח) כל מילתא שכיח ולא שכיח אזול רבנן צמר שכיח קורא: על הלוה ולא על הנייר אלא על המגילה. מיהלנדי אמאי לא מילי מוכח כדלמרינן פרק שני דגיטין (דף כא): ספר אין לי אלא ספר מנין לנצות כל דבר ת"ל וכתב מ"מ אס כן מה ת"ל ספר מה ספר שאין זו רוח כדלמרינן פרק שני דגיטין (דף כא): ספר אין לי אלא ספר מנין לנצות כל הכשר מצוה איכא הנאה ליכא דריש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ועד שרוך נעל זכו בניו לב' מצות חוט של תפילין ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עילך ותיניא ר"א הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגלי כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתבי ואלהה ואלהה דמות כסא: מתני' אינו כותב לא על הלוה ולא על הדיפתרא

מתני' א) מואם לא שצ איש אופר. ואם לא שטיית טומונה וגו' שהן קללות הנצות מחמת ברכות דמשמע הא אס שטיית לא הנקי ואת כי שטיית טומונה מתח אישך וכי טומונת וגו' יתן ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך וגו' וצלו המים המאזרים וגו'. וכן סדורין צפרעה אלא שהשביע הכהן את האשה בצשעות האלה ואמר הכהן לאשה מפסיק בראש יתן ה' אותך ואינו כותבו דאינו אלא לנצויה שמצוה הכהן להשביע וגם צסוף וצלו המים המאזרים צמעין לנצות בטון ולנפיל ירך אינו כותב סוף המקרא ואלמנה האשה דהיינו קבלה שהאשה תקבל עליה שצויה ואין זו מן האלות: לא היה מפסיק. משהתחיל אס לא שצ איש אותך עד אמן אמן שהיה כותב לנצויה דוהשביע הכהן את האשה וקבלה דואמרה האשה אמן אמן: כל עלמו. לינשא בעלמא הוא. יזהר בעצמו שלא יהא כותב אלא אלות נצויה ואפילו אס לא שצ איש אותך והנקי לא היה כותב וכ"ש והשביע הכהן ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן שהוא סוף המקרא הוה: גב' אלוט ממש. יתן ה' אותך וצלו המים המאזרים האלה צמעין וגו': קללות הנצות וכו'. הנקי ממי המרים: אלה. מיעוטה הא: אס שצמשה תורה. דאי כתיב קרא וכתב את האלות

א) ברכות טו: א) (ב) ספסחים כב: קדושין לו: ב) ז"ק מ"א: מנחות י"א: ברכות י: מ"ר סה: ד"ה לה"א) ג) ברכות טו: ע"ש: ד) שבוט לו: ע"ש קדושין כ"ג. חולין פ"ה: ו) בנלקוח רמו פ"ג א"תא עפר סוטה ואמר פ"ה: חולין פ"ה: חולין פ"ה: ברכות ו. ג. מנחות לה: ו) מנחות מ"ג: ח) האלות לנצות הקלות כ"ר. המב"ש: ט) וקדושין פ"ה: ו) ונצויה ונצויה לנצויה: ט) ב"ש: ח) הנקי: ט"ז: ח) וי"ט חוליות מנחות י"א: ד"ה ורבי שמעון מייבשים קושיא זו.

הגהות הב"ח

א) במשנה מאם לא: ב) גב' מיעוטה היא וכה לית ליה: ג) ר"ש: ד) מאם לא וכו' אלא שמה שהשביע וכו' ואינו כותב וכו' שמהו כותב: ד) ר"ה שהתכלת וכו' ואצטריכו:

לעני רש"י

ג"ל"ד [גלו"ד]. ד"ב ח"ק.

מוסף רש"י

הנקי כתיב. בלא יו"ד למדרישה במקראו לענינה רש"י לאו לא שצ איש אותך וכו' ונצויה ונצויה מני מדרש אשבויה קמיינא למשדיה אקרא דנצתיה ולמחרת חנקי ואת כי שטיית, כלומר אס שטיית מתמקין (קדושין ב"ב). ובעד כ"ו אם מדוהו רש"י דרש נעל. ג"ל"ד ליה ליהוה מן האלוט שקור' רש"י (חולין פ"ה). חוט של תכלת. לנצות. ורצועה של תפילין. לקשר (שם). בשלמא רצועה של תפילין. איכא הנאה דכתיב ויראו מנין (שם). אלו תפילין שבראש. אוח כן לנצויה שם ה' נקרא עליו (שם) ככתוב ביה רוב העם שרין (חולין פ"ה). מ"א הוא. מ"א הנאה אשנה (חולין פ"ה). מה הנאה שנתנה תכלת. שהקויקמה תורה לנצות (שם) שמוה הקב"ה. לנצותו (ו) מנחות וכו'. שהתכלת דומה לים. שמתלולין מן הים הוא עולה אמת לנצות שנה ומלאת דמו דומה לים. ויס אטו רחוק שזומה לרקיע ורקיע לספיר וספיר לכסא הכבוד. דכתיב ותחת רגלי כמעשה לבנת הספיר. והוא עשם השמים. אלמא עשם דומה לספיר. וספיר הוא כסא הכבוד. דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא. וכשקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו מוכר מצוה זו שהיא כנגד כל המצוות (שם) או: שהתכלת דומה לים. שגששו בו נוסף לשראל. ורקיע לכסא הכבוד וממך ק' חכר הישג על הכסא. ועוד נאה לשראל שיאף דמות כסא עליהם. שאמר ומתת רגליו וגו' דכתיב רקיע ומכסי ספיר ודכתיב כמי ספיר. אלמא רקיע כמראה כסא. ותכלת רקיע ויס לרקיע אף חסוין (מנחות מ"א).

בא לו לכתוב את המגילה מאיזה מקום הוא כותב (ה) ומואם לא שכב איש וגו' ואת כי שטיית תחת אישך ואינו כותב והשביע הכהן את האשה וכותב יתן ה' אותך לאלה ולשבועה ובאו המים המאזרים האלה בצבות בטון ולנפיל ירך ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן רבי יוסי אומר לא היה מפסיק (ו) ר' יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה וגו' ובאו המים המאזרים האלה במעוך וגו' ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן: גב' במאי קא מיפליג בהאי קרא קמייפליגי וכתב את האלות האלה הכהן בספר ר"מ סבר אלות אלות ממש האלות לרבות קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי קללות שבמשנה תורה האלה למעוטי צוואות וקבילות אמן ורבי יוסי כולוהו בדקאמרת את לרבות צוואות וקבילות ור"מ איתם לא דריש ור' יהודה כולוהו במיעוטי דריש להו אלות אלות ממש האלות למעוטי קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי קללות שבמשנה תורה האלה למעוטי צוואות וקבילות ורבי יוסי דמרבי ביה ומאי שנא האי ה"י דמעוטי ביה ה"י דגביה דריבויא ריבויא היא ה"י דגביה דמיעוטיא מיעוטיא (ז) והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן אמר רבי תנחום הנקי כתיב דריש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהן לא זכו איש אוכלתן אמר רבא ודאשה עדיפא מדאישי (מ"ט) האי מצרף והאי לא מצרף אמר רבא מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה וכתה יוצא ממנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה עפר ואפר לא זכתה תחזור לעפרה (ס) דריש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנוכי עפר ואפר זכו בניו לב' מצות אפר פרה ועפר סוטה והאיכא נמי עפר כיסוי הדם התם הכשר מצוה איכא הנאה ליכא (ל) דריש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו א"אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לב' מצות חוט של תפילין ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עילך ותיניא ר"א הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגלי כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתבי ואלהה ואלהה דמות כסא: מתני' אינו כותב לא על הלוה ולא על הדיפתרא

לפי שאתה של שכניו מפסיקתם. ל"ה. הנאה ליכא ואין זה קיבול שכר אבל כאן יש הנאה בסוטה לתת שלום ושלא ירבו ממדות בישראל אם זונה היא. ואם נקחה ונורעה זרע ומבטלת לעו מעל בניה וכן אפר פרה איכא הנאה לטהר ולכותב ישראל ממשעה העגל. ל"ה. מפני שהתכלת דומה לים אבא ללמד שכל הקויקים מצוה ציינת אבילו מקביל פני שכניו וזכרו להו כספירי ואצטריכו לו הני משום דלא אשכחי קראי אלא ברקיע הילך תכלת דומה לים וים דומה לרקיע לואו לרקיע כל אלא דומה לדומה ליה תפילין קרוב למראה הים ולפי מוכרינו יציאת מצרים בפרשת ציינת לפי שהתכלת דומה לים והקב"ה שירושב על כסא הכבוד עשה לנו נסים ואם ירדו והתכלת דומה לים שאנו עושין שלישי גלגלי ושני שלישי נענן כן עשה הקב"ה אבן כסא בשלישי אמצעי ועשה מן הים ג' שלישי שאם יבקעה בשלישי החתחין צריך שירדו למטה בתוך הים ואם יבקעה בשלישי העליון צריך שיעלו למעלה דקיל גודשא ויתלאו והבקיעה בשלישי האמצעי לא למעלה ולא למטה על כן ייסד הפייט (לו פנ) כאן וכאן שלישי רום